

UZASADNIENIE

Projektowane rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki w sprawie kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych jest wydawane na podstawie upoważnienia ustawowego zawartego w art. 117 ust. 5 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2023 r. poz. 900, 1672 i ...), zwanej dalej „ustawą”.

Zgodnie z upoważnieniem ustawowym rozporządzenie określa:

- 1) rodzaje publicznych placówek kształcenia ustawicznego oraz zadania publicznych placówek kształcenia ustawicznego, centrów kształcenia zawodowego oraz branżowych centrów umiejętności;
- 2) warunki, organizację i tryb prowadzenia kształcenia ustawicznego w poszczególnych formach pozaszkolnych, w tym wymogi jakie powinien spełniać program nauczania;
- 3) sposoby potwierdzania efektów kształcenia uzyskanych w wyniku ukończenia kształcenia prowadzonego w poszczególnych formach pozaszkolnych;
- 4) wzory dokumentów wydawanych po ukończeniu kształcenia prowadzonego w formach pozaszkolnych, o których mowa w art. 117 ust. 1a pkt 1–4a ustawy, a w przypadku formy pozaszkolnej, o której mowa w art. 117 ust. 1a pkt 5 ustawy – zakres informacji, jakie umieszcza się na zaświadczeniu wydawanym po ukończeniu kształcenia w tej formie;
- 5) przypadki, w których turnus dokształcania teoretycznego młodocianych pracowników może być prowadzony w więcej niż jednym zawodzie;
- 6) tryb zwalniania osób, o których mowa w art. 117 ust. 12 ustawy, z całości lub części opłat za kształcenie prowadzone w formach pozaszkolnych, o których mowa w art. 117 ust. 1a pkt 2, 3, 4a i 5 ustawy, oraz warunki i tryb zwrotu opłaty w przypadkach określonych w art. 117 ust. 11 ustawy.

Konieczność wydania nowego rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki w sprawie kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych wynika ze zmian przewidzianych w ustawie, w tym zmiany upoważnienia ustawowego zawartego w art. 117 ust. 5 ustawy, wprowadzanych ustawą z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Prawo oświatowe oraz niektórych innych ustaw (obecnie oczekującą na rozpatrzenie przez Senat RP – druk senacki nr 1080), zwanej dalej „ustawą z dnia 28 lipca 2023 r.”.

Ustawa z dnia 28 lipca 2023 r. przewiduje wprowadzenie do systemu oświaty nowego rodzaju

placówki, tj. branżowego centrum umiejętności (BCU), umożliwiającego uzyskanie i uzupełnienie wiedzy, umiejętności i kwalifikacji zawodowych lub zmianę kwalifikacji zawodowych (art. 2 pkt 4 ustawy w brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 1 ustawy z dnia 28 lipca 2023 r.) oraz nowej formy pozaszkolnej kształcenia ustawicznego w postaci branżowego szkolenia zawodowego (art. 2 pkt 35d ustawy, w brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 2 lit. e ustawy z dnia 28 lipca 2023 r.).

Projektowane rozporządzenie, w stosunku do obecnie obowiązującego rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 19 marca 2019 r. w sprawie kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych (Dz. U. poz. 652), przewiduje zatem zmiany polegające m.in. na określeniu warunków organizacji i trybu prowadzenia kształcenia ustawicznego w poszczególnych formach pozaszkolnych realizowanego przez BCU.

Po wprowadzaniu zmian wynikających z ustawy z dnia 28 lipca 2023 r., w systemie oświaty będą funkcjonowały trzy rodzaje placówek umożliwiających uzyskanie i uzupełnienie wiedzy, umiejętności i kwalifikacji zawodowych lub zmianę kwalifikacji zawodowych: dotychczasowe placówki kształcenia ustawicznego i centra kształcenia zawodowego oraz nowo wprowadzone BCU (art. 2 pkt 4 ustawy w brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 1 ustawy z dnia 28 lipca 2023 r.).

BCU w odróżnieniu od funkcjonujących obecnie w systemie oświaty placówek, tj. placówek kształcenia ustawicznego i centrów kształcenia zawodowego, będzie pełniło rolę integrującą szkoły prowadzące kształcenie zawodowe, placówki kształcenia ustawicznego, centra kształcenia zawodowego, uczelnie oraz podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 1a ustawy (pracodawcy, organizacje pracodawców, samorządy gospodarcze lub inne organizacje gospodarcze, stowarzyszenia lub samorządy zawodowe, sektorowe rady do spraw kompetencji oraz Rada Programowa do spraw kompetencji), prowadzące działalność w zakresie jednej z dziedzin zawodowych określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 46c ust. 1 ustawy (w brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 8 ustawy z dnia 28 lipca 2023 r.), tej samej dziedziny zawodowej, w zakresie której BCU będzie ukierunkowane branżowo (tzn. w zakresie której BCU będzie prowadziło działalność).

Zgodnie z projektowaną definicją BCU zawartą w art. 4 pkt 30a ustawy, w brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 2 lit. c ustawy z dnia 28 lipca 2023 r., BCU będzie placówką kształcenia, szkolenia i egzaminowania o zasięgu ogólnokrajowym, ukierunkowaną branżowo

w zakresie jednej z dziedzin zawodowych, określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 46c ust. 1 ustawy (w brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 8 ustawy z dnia 28 lipca 2023 r.), prowadzącą działalność edukacyjno-szkoleniową, działalność wspierającą współpracę szkół, placówek i uczelni z pracodawcami, działalność innowacyjno-rozwojową upowszechniającą wiedzę i nowe technologie oraz transformację ekologiczną i cyfrową, działalność wspierającą realizację doradztwa zawodowego dla uczniów i aktywizację zawodową studentów, doktorantów i absolwentów studiów, skierowaną w szczególności do uczniów, studentów, doktorantów, nauczycieli, nauczycieli akademickich oraz pracowników, w zakresie tej dziedziny zawodowej. Ponadto, zgodnie z ustawą z dnia 28 lipca 2023 r. BCU będzie mogło prowadzić kształcenie ustawiczne w następujących formach pozaszkolnych: turnusy dokształcania teoretycznego młodocianych pracowników, branżowe szkolenia zawodowe (przeznaczone wyłącznie do prowadzenia przez BCU) oraz inne kursy umożliwiające uzyskiwanie i uzupełnianie wiedzy, umiejętności i kwalifikacji zawodowych lub zmianę kwalifikacji zawodowych.

Dotychczasowe regulacje w sprawie kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych dotyczące placówek kształcenia ustawicznego, centrów kształcenia zawodowego oraz prowadzenia kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych pozostają co do zasady bez zmian. Biorąc pod uwagę, że BCU będzie jedną z placówek określonych w art. 2 pkt 4 ustawy, w brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 1 ustawy z dnia 28 lipca 2023 r., większość tych regulacji będzie również dotyczyło BCU.

W stosunku do obecnie obowiązującego rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 19 marca 2019 r. w sprawie kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych projekt przewiduje modyfikacje w zakresie dotyczącym BCU polegające na określeniu:

- 1) zadań obowiązkowych i zadań fakultatywnych BCU (§ 6, § 7 i § 9 projektu rozporządzenia);
- 2) minimalnej liczby godzin kształcenia na branżowym szkoleniu zawodowym – formie pozaszkolnej kształcenia ustawicznego zastrzeżonej do prowadzenia wyłącznie przez BCU (§ 23 projektu rozporządzenia);
- 3) formy zaliczenia branżowego szkolenia zawodowego (§ 24 projektu rozporządzenia);
- 4) wzoru branżowego certyfikatu umiejętności, który otrzyma osoba, która zda egzamin po ukończeniu branżowego szkolenia zawodowego (załącznik nr 5 do projektu rozporządzenia).

Katalog obligatoryjnych zadań publicznego BCU obejmuje:

- 1) integrowanie szkół prowadzących kształcenie zawodowe, placówek kształcenia ustawicznego, centrów kształcenia zawodowego, uczelni oraz podmiotów, o których mowa w art. 3 ust. 1a ustawy, które prowadzą działalność w zakresie jednej z dziedzin zawodowych określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 46c ustawy, w zakresie której BCU jest ukierunkowane branżowo;
- 2) prowadzenie działalności wspierającej współpracę szkół podstawowych i szkół ponadpodstawowych, placówek i uczelni z pracodawcami;
- 3) prowadzenie branżowych szkoleń zawodowych, o których mowa w art. 117 ust. 1a pkt 4a ustawy, dla uczniów, studentów, doktorantów, nauczycieli akademickich i innych osób dorosłych, w tym pracowników oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu;
- 4) prowadzenie turnusów dokształcania teoretycznego młodocianych pracowników, o których mowa w art. 117 ust. 1a pkt 4 ustawy;
- 5) prowadzenie szkoleń branżowych, o których mowa w art. 3 pkt 7 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2023 r. poz. 984, z późn. zm.);
- 6) prowadzenie kursów, o których mowa w art. 117 ust. 1a pkt 5 ustawy, przygotowujących do uzyskania kwalifikacji sektorowej, o której mowa w art. 2 pkt 11b ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (Dz. U. z 2020 r. poz. 226 oraz z 2023 r. poz. ...);
- 7) pozyskiwanie od pracodawców, za pośrednictwem organizacji branżowej właściwej dla danej dziedziny zawodowej, informacji dotyczących zapotrzebowania na zawody, kwalifikacje i umiejętności w danej dziedzinie zawodowej i przekazywanie ich do dnia 31 sierpnia każdego roku Instytutowi Badań Edukacyjnych w Warszawie do wykorzystania przy opracowywaniu danych, w oparciu o które jest ustalana coroczna prognoza zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego na wojewódzkim i krajowym rynku pracy, o której mowa w art. 46b ust. 1 ustawy;
- 8) prowadzenie działalności innowacyjno-rozwojowej upowszechniającej wiedzę i nowe technologie oraz transformację ekologiczną i cyfrową w zakresie danej dziedziny;
- 9) prowadzenie działalności wspierającej realizację doradztwa zawodowego dla uczniów i aktywizację zawodową studentów, doktorantów i absolwentów studiów;
- 10) przeprowadzanie egzaminów zawodowych, o których mowa w rozdziale 3b ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2022 r. poz. 2230 oraz z 2023 r. poz. 1234 i ...), z zakresu danej kwalifikacji wyodrębnionej w zawodzie szkolnictwa branżowego przyporządkowanego do danej dziedziny zawodowej.

Ponadto BCU, podobnie jak placówki kształcenia ustawicznego i centra kształcenia zawodowego, będą współpracowały z pracodawcami, urzędami pracy i podmiotami prowadzącymi kształcenie ustawiczne w zakresie zadań statutowych oraz będą obowiązane do współpracy ze szkołami podstawowymi i ponadpodstawowymi, z uczelniami i pracodawcami, w tym w zakresie udostępniania infrastruktury dydaktyczno-lokalowej na cele edukacyjno-szkoleniowe.

BCU będzie mogło również:

- 1) prowadzić kształcenie ustawiczne w formach pozaszkolnych, o których mowa w art. 117 ust. 1a pkt 5 ustawy, w zakresie innym niż obejmującym przygotowanie do uzyskania kwalifikacji sektorowej;
- 2) realizować zadania z zakresu praktycznej nauki zawodu, wynikające z programu nauczania danego zawodu, polegające w szczególności na prowadzeniu:
 - a) zajęć praktycznych dla uczniów szkół prowadzących kształcenie zawodowe, w zakresie całego lub części programu nauczania danego zawodu,
 - b) zajęć uzupełniających dla młodocianych pracowników, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 120 ust. 4 ustawy;
- 3) prowadzić doksztalcenie teoretyczne młodocianych pracowników zatrudnionych u pracodawców w celu nauki zawodu i uczęszczających do branżowych szkół I stopnia – w zakresie kształcenia zawodowego teoretycznego, w przypadku gdy branżowa szkoła I stopnia nie ma możliwości zrealizowania tego kształcenia;
- 4) prowadzić współpracę międzynarodową w zakresie realizowanych zadań.

Jak wskazano powyżej, BCU jako jedyna placówka systemu oświaty będzie mogła prowadzić branżowe szkolenia zawodowe, które są nowym rodzajem formy pozaszkolnej, zdefiniowanym w art. 4 pkt 35d ustawy. Jest to specjalistyczne szkolenie, którego łączny wymiar w odniesieniu do uczniów wynosi co najmniej 15 godzin. W przypadku osób dorosłych zakłada się, że wymiar ten będzie wynosił co najmniej 30 godzin. Branżowe szkolenie zawodowe, podobnie jak m.in. turnusy doksztalcenia teoretycznego młodocianych pracowników, nie będą mogły być prowadzone z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. Program nauczania branżowego szkolenia zawodowego powinien uwzględniać wiedzę lub umiejętności zawodowe w zakresie jednej z dziedzin zawodowych określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 46c ust. 1 ustawy, przydatne do wykonywania zawodu, w tym kształtujące umiejętności cyfrowe i umiejętności związane z transformacją

ekologiczną.

BCU będzie musiało zapewnić:

- 1) odpowiednie pomieszczenia wyposażone w sprzęt i pomoce dydaktyczne umożliwiające prawidłową realizację kształcenia;
- 2) bezpieczne i higieniczne warunki pracy i nauki;
- 3) warunki organizacyjne i techniczne umożliwiające udział w kształceniu osobom niepełnosprawnym;
- 4) nadzór służący podnoszeniu jakości prowadzonego kształcenia.

Kadra dydaktyczna BCU będzie musiała posiadać kwalifikacje zawodowe odpowiednie do rodzaju prowadzonego kształcenia.

BCU będzie musiało prowadzić dokumentację dla branżowego szkolenia zawodowego przewidzianą do prowadzenia dla każdej innej formy kształcenia ustawicznego i sporządzać na każdy rok szkolny plan kształcenia.

Branżowe szkolenie zawodowe będzie kończyło się zaliczeniem w formie egzaminu przeprowadzanego w tradycyjnej formie bezpośredniej (bez możliwości przeprowadzania go z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość) przez komisję, w której skład wchodzi:

- 1) dyrektor BCU lub wyznaczona przez niego osoba;
- 2) osoba lub osoby prowadzące zajęcia na danym branżowym szkoleniu zawodowym;
- 3) przedstawiciel organizacji branżowej właściwej dla danej dziedziny zawodowej, o której mowa w art. 4 pkt 30b ustawy.

Osoba, która zda egzamin, otrzyma branżowy certyfikat umiejętności, którego wzór określono w załączniku nr 5 do projektowanego rozporządzenia.

BCU będzie mogło prowadzić turnusy doksztalcenia teoretycznego młodocianych pracowników oraz kursy, o których mowa w art. 117 ust. 1a pkt 5 ustawy, w związku z czym przepisy dotyczące prowadzenia kształcenia w tych formach będą miały zastosowanie również do BCU.

W stosunku do przepisów obecnie obowiązującego rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 19 marca 2019 r. w sprawie kształcenia ustawicznego w formach

pozaszkolnych przewidziano ponadto następujące zmiany:

- 1) rozszerzono katalog dokumentów – o branżowy certyfikat umiejętności – zwalniających osobę podejmującą kształcenie na kwalifikacyjnym kursie zawodowym z zajęć dotyczących odpowiednio treści kształcenia lub efektów kształcenia zrealizowanych na branżowym szkoleniu zawodowym, jeżeli sposób organizacji kształcenia na kwalifikacyjnym kursie zawodowym umożliwia takie zwolnienie (§ 12 ust. 1 pkt 10 projektu rozporządzenia);
- 2) wprowadzono regulacje dopuszczające zwolnienie z odpowiednich zajęć na kwalifikacyjnym kursie zawodowym (§ 12 ust. 2 i 3 projektu rozporządzenia):
 - a) osoby posiadającej prawo jazdy odpowiedniej kategorii i podejmującej kształcenie na kwalifikacyjnym kursie zawodowym, którego program przewiduje przygotowanie do kierowania pojazdem silnikowym (zwolnienie z zajęć przygotowujących do kierowania pojazdem silnikowym),
 - b) osoby niewidomej albo słabowidzącej podejmującej kształcenie na kwalifikacyjnym kursie zawodowym, którego program przewiduje naukę języka migowego (zwolnienie z zajęć języka migowego);
- 3) określono minimalną liczbę godzin kształcenia na kursie umiejętności zawodowych w przypadku kształcenia w zakresie efektów kształcenia właściwych dla dodatkowych umiejętności zawodowych – zgodnie z § 14 pkt 2 projektu rozporządzenia nie może ona być mniejsza niż 50 godzin. W tym przypadku przewidziano przepis przejściowy (§ 33 projektu rozporządzenia), zgodnie z którym kształcenie ustawiczne na kursach umiejętności zawodowych w zakresie efektów kształcenia właściwych dla dodatkowych umiejętności zawodowych, na których minimalna liczba godzin kształcenia jest mniejsza niż 50 godzin, rozpoczętych przed dniem wejścia w życie projektowanego rozporządzenia, prowadzi się zgodnie z dotychczasowymi przepisami nie dłużej niż do zakończenia tych kursów.

Proponuje się, aby rozporządzenie weszło w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia, tj. równocześnie z wejściem w życie zmian w ustawie, przewidzianych w procedowanej obecnie ustawie z dnia 28 lipca 2023 r. Wejście w życie projektowanego rozporządzenia w terminie niezapewniającym czternastodniowej *vacatio legis* jest podyktowane koniecznością zapewnienia spójności i kompletności regulacji prawnych w zakresie funkcjonowania BCU, stanowiących konsekwencję zmian w ustawie, które zgodnie z art. 38 ustawy z dnia 28 lipca 2023 r. mają wejść w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia.

Zgodnie z art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1461) w uzasadnionych przypadkach akty normatywne mogą wchodzić w życie w terminie krótszym niż czternaście dni, a jeżeli ważny interes państwa wymaga natychmiastowego wejścia w życie aktu normatywnego i zasady demokratycznego państwa prawnego nie stoją temu na przeszkodzie, dniem wejścia w życie może być dzień ogłoszenia tego aktu w dzienniku urzędowym. Proponowane rozwiązanie dotyczące terminu wejścia w życie projektowanego rozporządzenia z dniem następującym po dniu ogłoszenia jest dopuszczalne z punktu widzenia zasad demokratycznego państwa prawnego i uzasadnione interesem adresatów zawartych w nim norm prawnych.

Projekt rozporządzenia nie zawiera przepisów technicznych i w związku z tym nie podlega procedurze notyfikacji aktów prawnych określonej w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597).

Przedmiot regulacji nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej.

Projekt rozporządzenia nie wymaga przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Projekt rozporządzenia nie ma wpływu na działalność mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców w rozumieniu ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2023 r. poz. 221, z późn. zm.).

Projekt rozporządzenia nie podlega ocenie w zakresie oceny skutków regulacji w trybie § 32 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2022 r. poz. 348).

Odnosząc się do § 12 pkt 1 załącznika do rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie „Zasad techniki prawodawczej” (Dz. U. z 2016 r. poz. 283) należy stwierdzić, że projekt rozporządzenia uwzględnia regulacje, w stosunku do których nie ma możliwości, aby mogły być podjęte za pomocą alternatywnych środków.